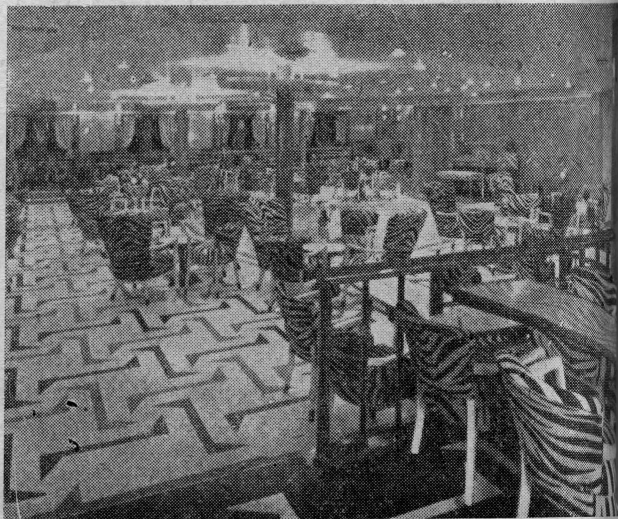

Umjetničko uređenje naših brodova

Kap. Ivo Šišević

U obalnom saobraćaju duž Jadrana naši putnički brodovi igraju važnu i značajnu turističku ulogu, posebno pak u međunarodnom turizmu. Tokom 1954. godine samo je brodovima Jadranske linijske plovidbe bilo prevezeno u raznim prugama 3,405.000 putnika, od kojeg broja otpada na strane turiste preko 250.000. Kad vidimo ovakav veliki priliv stranih turista, nameće nam se potreba od sebe, da se i kod nas poduzme umjetnička i kulturnija oprema unutrašnjosti putničkih brodova, kako bismo posjetioce naše obale i krajeva upoznali sa umjetničkim bogatstvom naroda.

Sve naše nove jedinice »Partizanka«, »Proleterka«, tipovi brodova »Osijek« i tipovi »Vladimir Nazor«, imaju više manje standardizirani, tipizirani način unutrašnjeg dekoriranja i opreme enterijera. Ovakav način tretmana — još više naglašen velikom primjenom polivinila — ostavlja hladan utisak. Zgodno stiliziranom primjenom narodnih motiva, upotrebljenom na suvremeni način, ili djelova pukućstva, dobilo bi se ne samo jedan topli i intimniji ambijent, već bi se na ovaj način dalo nešto specifično naše narodno. Postoje nebrojne mogućnosti, da se iskoriste neizmjerne vrela narodnog blaga iz svih krajeva naše domovine od Slovenije pa do Makedonije. To bi se moglo udesiti, da ime broda bude povezano sa nekim mjesnim događajem ili simbolikom tako na pr. »Partizanka«, iz NOB ili »Mostar« iz hercegovačkog kraja, »Maribor« iz slovenačkog i t. d., čime bi samo ime dobilo puniju sadržinu i značaj. Ovo bi se u prvom redu moralo odraziti u samome salonu i pušioni. Kad na pr. brod nosi ime »Mostar«, u tom primjeru su date vanredne mogućnosti, da se dekorativno prestavi grad i pokrajina u kojoj leži, od pokrajinskih specifičnih

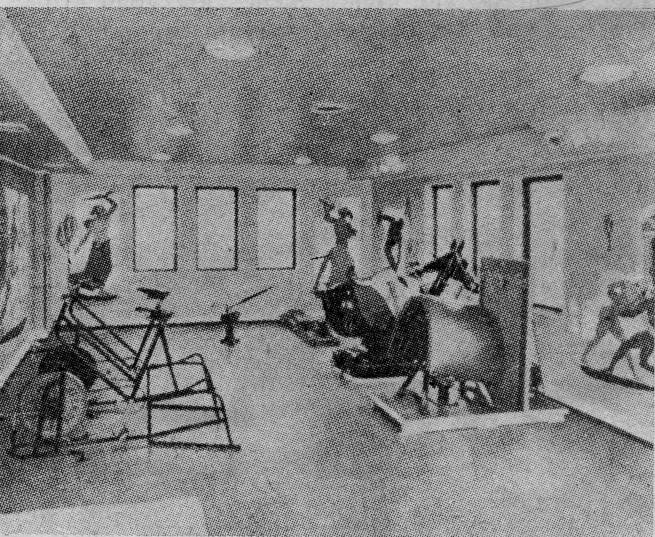

Salon „Zebra“ na turističkom parobrodu „Antilles“

ljepota, preko kulturnih spomenika do folklornih i konačno do novih ostvarenja u toj pokrajini. Na m/b »Ivan Cankar«, može se pokazati istovremeno pomen i uloge ovog značajnog pjesnika u stvaranju napredne slovenačke i jugoslavenske kulture vezane sa obilježjem krajeva i događaja kroz koje je prošao u svom životu.

U pogledu unutarnje arhitekture naših novih brodova, trebalo bi raspisati javne natječaje u pojedinim Republikama sa ciljem da se postigne karakterističan izraz, u pogledu ljepote i sadržaja pojedine Republike. Na pr. za ime broda, grada ili predjela Makedonije, da se priključi pored njihovog regionalnog materijala na diskretan način apliciran duborez, dekorativni narodni vez, reprodukcije fresaka i t. d. Razumije se, da se sve to mora podrediti funkcionalnosti savremenog uređaja, a sve dekorativne karakteristike pojedine Republike morale bi biti na neki način usklađene. U tim natjecajima bio bi jedan između uslova, da projekt mora voditi računa o estetskoj i ekonomičnoj osnovi.

Lijep nam primjer baš u ovom pogledu davaju druge pomorske nacije. Kao primjer možemo navesti francuski transatlantik »Normandie«, koji je bio sagrađen 1935., gdje su se bili okupili svi savremeni umjetnici Francuske, da bi dali jednu lijepu ideju o unutrašnjoj dekoraciji broda. Kako se radilo o njihovom doista najluksuznijem brodu, po prvi put sakupili su se inženjeri, arhitekti, dekorateri, slikari i kipari iz ljubavi da prikažu na ovom brodu umjetnička dostignuća svoje zemlje. Prikazati stvaranje francuskog naroda bila je čast za sve umjetnike i njihovi savjeti prešli su sve nade. MM. Bouwens de Boijen, MM. Dunand et Dupas, Saupique, Léon Drivier, Pierre Poisson, Dalamarre, Pommierre i mnogi drugi, dali su

Gimnastička dvorana na grčkom putničkom brodu „Olimpia“ — Zidovi ukrašeni starogrčkim atletskim borbama

uskladenu nutarnju dekoraciju ovog broda, gdje se je skoro jedinstvena arhitektura spojila sa slikarstvom i kiparstvom Francuske, te realizirala ideja jedne nacije u potpunoj ujednačenosti proporcija svih vidova umjetničkih dostignuća, a što je bio san svakog Francuza. Jedan od najmodernijih norveških turističkih brodova »Oslofjord«, posjeduje unutrašnju dekoraciju, gdje se olikuju sve norveške narodne priče kroz koji se vide narodni običaji i umjetnička dostignuća Norveške, pa čak na samome brodu članovi posade, žene i muškarci gaje norveški folklor i narodne plesove, uz narodne instrumente, te ih prigodno izvode na dolasku u razne luke. Novi grčki putnički brodovi također, na ovi način udešeni, a da ne govorimo o najnovijim engleskim, talijanskim, švedskim i argentinskim brodovima. Možda bi se ovoj zamisli moglo prigovoriti povećanje troškova gradnje, ali mislimo, da bi jedno jednostavno drveno narodno sjedalo — koje je vrlo ugodno za sjedanje, sigurno manje zapalo, nego jedna tvornički izrađena moderna fotelja. Na ovaj način dalo bi se podstreka svim našim arhitektima,

koji ovdje imaju široko polje rada. Svakako, da bi prigodom razmatranja ovog pitanja trebalo uzeti u obzir i umjetnička ostvarenja naših likovnih umjetnika, pak smo uvjereni, da bi nesumnjivo djelovala umjetnička slika Proleterke u NOB-i na p/b »Proleterka«, umjesto plakatno, sa metalom izrađenih geografskih kontura Jugoslavije na stjeni broda kod ulaza u salon, jer ne treba zaboraviti, da se mi moramo legitimirati ne samo tehničkim dostignućima naše brodogradnje i ostale industrije, već da moramo pokazati i ovdje naša kulturna i umjetnička dostignuća. Strani posjetioци a i naši domaći putnici upoznat će se sa različitim krajevima naše zemlje, njenom pobjeću, njenom umjetnošću i kulturom na jasan i vrlo lak način, baš preko tog broskog uređenja.

I ako naši putnički brodovi nijesu tako veliki kao poznati preookeanski lajneri, jer za to nema potrebe na današnjim linijama na kojima saobraćaju, ipak ne trebamo smetnuti s uma, da baš kroz obalni saobraćaj prikažemo svijetu naše vrijednote i naša dostignuća.